

၉၈၅၅၆

ჯეკ კერუაკი

დჰარმის მაწანწალები

დოქტორის
გიორგიშვილი

ჯეკ კერუაკი
დჰარმის მბნანნალები

Jack Kerouac
THE DHARMA BUMS

მთარგმნელი მაია გოგოლაძე

© 1958, Jack Kerouac
All rights reserved.

© გამომცემლობა „დიოგენე“, 2014, 2025
ყველა უფლება დაცულია.

ISBN 978-9941-11-909-5
www.diogene.ge

ედღვნება ჰან შანს

I

1955 წლის გვიანი სექტემბრის ერთ მშვენიერ დღეს, შუადღისას, ადგილობრივ სატვირთო მატარებელს შევახტი, ღია ვაგონის ძირზე გავწეკი, ზურგჩანთა თავქვეშ ამოვიდე და ფეხი ფეხზე გადავიდე, მოხერხებულად მოვეწყვე და ღრუბლებს ავხედე, მატარებელი ჩრდილოეთისკენ მიქროდა, სანტა-ბარბარასკენ. ღამის გათევას სანტა-ბარბარას პლაჟზე ვაპირებდი, შემდეგ კი დილის მატარებელს, რეგიონულ ექსპრესს უნდა გავყოლოდი სან-ლუის-ობისპომდე ან სალამოს პირველი კლასის სატვირთო მატარებელს – პირდაპირ სან-ფრანცისკომდე. როცა ჩემი მატარებელი გვერდითა ლიანდაგზე გადავიდა, რომ მეორე სატვირთოსთვის გზა დაეთმო – უკვე სადღაც კამარილოსთან ვიყავით, სადაც ჩარლი პარკერი ჭკუიდან შეიშალა, შემდეგ კი იქვე მკურნალობდა – ჩემს ვაგონზე ბებერი მანანწალა ამოძვრა, ჩია ტანის, პატარა და ხმელი. გაცეხულმა შემომხედა, შემდეგ უსიტყვოდ მოეწყო ღია ვაგონის მეორე ბოლოში, იატაკზე დაწვა, პირით ჩემკენ და თავქვეშ თავისი პატარა, გაქეჩილი აბგა ამოიღო. მეორე სატვირთო მატარებელმა გრუხუნით ჩაუქროლა მთავარ ბაქანს და აღმოსავლეთისკენ გაქანდა. საყვირის ხმა გაისმა – გასვლის ნიშანი მოგვცეს – და ჩვენც დავიძარი. აცივდა, ქარმა ზღვიდან მორეკილი ნისლის ნაფლეთები მიმოფანტა დაბლობის თბილ მინდვრებზე, სანაპიროს გასწვრივ. რადგან ცივ რკინის იატაკზე მოკუნტულები ვერაფრით

გავთბით, მე და პატარა მანანალა წამოვხტით და ვაგონის ჩვენ-ჩვენს კუთხეში წინ და უკან სიარულს, ხტუნვას და ხელების ქნევას მოვყევით. სარკინიგზო კვანძის გარშემო გაშენებულ რომელიღაც ქალაქთან ჩვენი მატარებელი ისევ გადაიყვანეს სათადარიგო რელსებზე. მაშინ მივხვდი, რომ ასეთ ნისლსა და სიცივეში ტოკაური ღვინის გარეშე სანტა-ბარბარამდე ვერ ჩავალწევდი.

– მიხედავ ჩემს ზურგჩანთას, სანამ დასაღვეს მოვიტან?

– ეგ რა საკითხავია?

ვაგონის კიდეს გადავასტი, გადავკვეთე 101-ე ავტომაგისტრალი, რომლის მეორე მხარესაც მალაზია იყო, და ღვინის გარდა პური და კანფეტები ვიყიდე. სირბილით დავბრუნდი უკან, ჩემს სატვირთო მატარებელთან, რომლის გასვლამდეც კიდევ თხუთმეტი წუთი რჩებოდა. თბილოდა და მზეც ანათებდა, მაგრამ უკვე საღამოვდებოდა და მალე აცივდებოდა. მანანალა თავის კუთხეში ფეხებგადაჯვარედინებული იჯდა და თავის მწირ საგზაღს – თევზის კონსერვს – მიირთმევდა. შემეცოდა, მივედი და ვუთხარი:

– არ გინდა, გათბე? ღვინო დალიე... ყველი და პურიც მაქვს, შეატანე შენს სარდინებს.

– მინდა. – ჩუმი, წყნარი, მკერდში ღრმად ჩამალული ხმით მითხრა, ისე ლაპარაკობდა, თითქოს ეშინოდა ან არ უნდოდა, რომ შეემჩნიათ. ყველი სამი დღის წინ მეხიკოში ვიყიდე, სანამ იაფფასიანი ავტობუსის რეისით მთელ 2000 მილს გამოვივლიდი ელ-პასოს საზღვრამდე ზაკატეკასის, დიურანგოსა და ჩიუაუას გავლით. მანანალამ ყველი და პური შეჭამა, ღვინო დალია, ნასიამოვნები და მადლიერი იყო. გამიხარდა, აღმასის სუტრას სტრიქონი გამახსენდა: „ჰქმენი სიკეთე და ნუ დაეძებ ქველმოქმედებას, რადგან ქველმოქმედება სიტყვებია ცარიელი“. მაშინ თავგამოდებული ბუდისტი ვიყავი და გულმოდგინედ აღვასრულებდი ყველაფერს, რაც ჩემი მრწამსის მსახურებად მიმაჩნდა. შემდეგ თვალთმაქცობა შემეპარა და ფუჭი ლაყობა დამჩემდა, დავიღალე და ცინიკოსი გავხდი, რადგან დავბერდი და ყველაფერი მომბეზრდა... მაგრამ მაშინ გულწრფელად მჯეროდა სიკეთის, სიქველის, სათნოების,

მორჩილების, სიბეჯითის, სიმშვიდის და წონასწორობის, სიბრძნის და ექსტაზის. თავი თანამედროვე სამოსში გამოწყობილი ძველი დროის ბჭიკუ მეგონა, ბუდისტური მონასტრიდან სამათხოვროდ გამოსული ბერი (ჩემი მარშრუტი გიგანტური სამკუთხედის ფერდებზე გადიოდა – ნიუ-იორკს, მეხიკოსა და სან-ფრანცისკოს შორის). ჭეშმარიტი არსის, ანუ დჰარმის ბორბლის მობრუნება მეწადა, ჯილდოდ – მღვიძარე ბუდას მომავალი და სამოთხეში გმირად დამკვიდრება. ჯეფი რაიდერს ჯერ არ ვიცნობდი, მასთან შეხვედრა წინ მქონდა – შემდეგ კვირას – და დჰარმის მანანნალებზეც არაფერი მსმენოდა, თუმცა თავად სწორუპოვარი დჰარმის მანანნალა ვიყავი და საკუთარ თავს მოხეტიალე მომლოცველად მივიჩნევდი. ვაგონს შემოკედლებულმა მანანნალამ ჩემი რწმენა გაამყარა. დალეულმა ღვინომ გაათბო, ალაპარაკდა და ბოლოს აბგიდან რაღაც ქაღალდის ნაგლეჯი ამოაცურა – წმინდა ტერეზას ლოცვით, რომელშიც წმინდანი წინასწარმეტყველებდა, რომ გარდაცვალების შემდეგ დედამიწაზე ვარდების წვიმად დაბრუნდებოდა... დაბრუნდებოდა სამუდამოდ... ყოველი სულიერისთვის.

– ეს საიდან გაქვს? – ვკითხე.

– რამდენიმე წლის წინ ბიბლიოთეკაში ჟურნალიდან ამოვჭერი, ლოს-ანჯელესში. მას შემდეგ თან დამაქვს.

– და სატვირთო ვაგონებში კითხულობ?

– თითქმის ყოველდღე. – მანანნალა სიტყვაძუნწი იყო და მეტი არაფერი უთქვამს წმინდა ტერეზაზე, არც საკუთარ რწმენასა და პირად ცხოვრებაზე. ცხოვრობენ თავისთვის ასეთი უწყინარი, პატარა მანანნალები, რომელთაც არათუ ცენტრალურ ქუჩაზე, სკიდ-როუზე, ღარიბთა და უსახლკართთა უბანშიც კი არავინ აქცევს ყურადღებას. და თუ პოლიციელი აუხირდა და გამოეძევნა, მანანნალა გაიქცევა და მიიმალება; რკინიგზის პატრული ვერასდროს შენიშნავს მას – ბალახში ჩამალულს, სიბნელეს შეფარებულს, ვერ მოჰყრავს თვალს, როგორ შეახტება პატარა მანანნალა სატვირთო მატარებლის ვაგონს.

როცა ვუთხარი, რომ ხვალ ღამით „ზიპერზე“ – პირველი კლასის სატვირთო მატარებელზე – ვაპირებდი გადაჯდომას, მითხრა:

- ალბათ „ლამის აჩრდილს“ გულისხმობ.
- „ზიპერს“ ასე ეძახით?
- როგორც ჩანს, ამ რკინიგზაზე გიმუშავია.
- კონდუქტორი ვიყავი.

– მანანნალები „ლამის აჩრდილს“ ვეძახით. ლოს-ანჯელესში თუ შეახტები, დილამდე დაიმალები, ვერავინ დაგინახავს, სანამ სან-ფრანცისკოში არ ჩახვალ. თან რა ჩქარია, მიფრინავს – 80 მილი საათში, თუ არსად შეანელა სვლა.

– ჰო... მაგრამ ლამით ძალიან ცივა სანაპიროზე, გავიოტადან ჩრდილოეთით... და სერფს რომ ჩაუქროლებს.

– სერფს ჩაუვლის, მართალია, შემდეგ მთებია – მარგარიტადან სამხრეთით.

– ეჰ, მარგარიტა... ვინ მოთვლის, რამდენჯერ მიმგზავრია „ლამის აჩრდილით“.

- რამდენი წელია, სახლში არ ყოფილხარ?
- ვინ მოთვლის. ისე ოჰაიოდან ვარ.

მატარებელი ისევ დაიძრა, ისევ დაუბერა ცივმა ქარმა, ნისლი ჩამოწვა. მომდევნო საათნახევარი იმის ცდაში გავატარეთ, რომ როგორმე არ გავყინულიყავით. მე ხან იატაკზე მოკუნტული ვმედიტირებდი, რომ სითბო – ჭეშმარიტი ღვთიური სითბო – გამომეხმო და სიცივე დამეთრგუნა, ხან წამოვხტებოდი, ხელ-ფეხს ვიქნევდი და ვმღეროდი. პატარა მანანნალა კი ვაგონის ძირზე ინვა მწარე ფიქრებში ჩაფლული და მოთმინებით უძლებდა სიცივეს. კბილს კბილზე ვაცემინებდი, ტუჩები გამილურჯდა. ბნელდებოდა, როცა სანტა-ბარბარას მთების ნაცნობი კონტურები დავინახეთ და შვებით ამოვისუნთქეთ. მალე მატარებელი გაჩერდებოდა და გავთბებოდით ლიანდაგებზე ჩამონოლილ თბილ, ვარსკვლავებთან ლამეში.

გზაჯვარედინზე ვაგონიდან ჩამოვხტი და წმინდა ტერეზას პატარა მანანნალას დავემშვიდობე. ჩემი საბნებიანად ლამის გასათევად პლაჟისკენ გავწიე, კლდის ძირისკენ, რომელიც გზიდან მოშორებით იყო. იქ პოლიცია ვერ მომაგნებდა, რომ დავეჭირე და წავეთრიე.

დიდი კოცონის ნაკვერჩხლებზე ახლადმოჭრილ, წამახულ ტოტებზე წამოცმულ სოსისებს ვწვავდი, ლობიოსა და ყველიანი მაკარონის ქილებს წითლად ავარავარებულ ნაკვერჩხლებში ვათბობდი, იაფფასიან ღვინოს ვსვამდი და ვტკებობდი, ვზიემობდი ჩემი ცხოვრების ერთ-ერთ საუკეთესო ღამეს. წყალში შევტოპე, ჩავჯექი, გავიმართე და ცას მივაშტერდი – ავალოკიტეშვარას სამყაროს, ათი საოცრების სამყაროს, სიბნელითა და ვარსკვლავებით სავსე სამეფოს, და ვთქვი: „ხედავ, რეი, სულ ცოტალა დარჩა, სულ რამდენიმე მილი, ყველაფერი გამოგივა“. რა ბედნიერებაა! ტრუსის ამარა, ფეხშიშველი, თმააბურძენილი ვზივარ კოცონთან წითლად აალებულ ღამეში – ვმღერი, ღვინოს ვწრუპავ, ვიფურთხები, დავხტი, დავრბივარ – ცხოვრებაც ეს არის: თავისუფლება და მარტოობა პლაჟის რბილ ქვიშაში, იქვე გაწოლილი ზღვა ფშვინავს, თავს ზემოთ – ქალწულებრივი, თბილად მოციმციმე ვარსკვლავები ბჟუტავენ და შორეულ წყლებში, ზღვის მშვიდ მუცელში ირეკლებიან. თუ ქილები ისე გაცხელდა, რომ ნაკვერჩხლებიდან შიშველი ხელით ვერ ამოვიღებ, რკინიგზელის ძველი ხელთათმანებიც ხომ ამისთვის მაქვს. სანამ საჭმელი გაცივდება, სიამოვნებით ვწრუპავ ღვინოს, საკუთარ ფიქრებს ადევნებული. ფეხმორთხმული ვზივარ ქვიშაში და ჩემს ცხოვრებაზე ვფიქრობ. აი, ვცხოვრობ, მაგრამ რისთვის? „რა მელოდება წინ?“ – ის იყო გავიფიქრე, რომ უცებ ძალიან მომშივდა, ღვინომ მადა გამიღვიძა. რა გაეწყობოდა, სოსისებს დავაცხერი, პირდაპირ ჯოხიდან ვჭამდი, ხრუმ-ხრუმ, ქილებიც მადისაღმძვრელად გამოიყურებოდნენ. კოვზი მოვიმარჯვე, ჩემი სამგზავრო საჭურველი, და ქილებს შევუტიე, ლობიოს ვჭამდი და ქილაში ღორის ხორცის ცხიმთან ნაჭრებს ვეძებდი, შემდეგ მეორე ქილას მივუბრუნდი – მაკარონს ცხელი და მწარე სოუსით. ალბათ ქვიშის ნამცეცებიც შემყვა. ვფიქრობდი: „საინტერესოა, რამდენი ქვიშის ნამცეცია ამ პლაჟზე? ალბათ იმდენი, რამდენი ვარსკვლავიც ცაზე (ხრუმ-ხრუმ)... და თუ ასეა, რამდენ ადამიანს, არა, რამდენ ცოცხალ არსებას უცხოვრია დედამიწაზე უსასრულო დროის ამ მცირე მონაკვეთში? ოჰ, რა მოთვლის, ქვიშის ყოველი ნამცეცი რომ გადათვალო ამ პლაჟზე და ცაზე აბრჭყვიალე-

ბულ თითოეულ ვარსკვლავზე იმ ათი ათასი სამყაროდან, რამდენი გამოვა? ვინ იცის... ელექტრონული გამომთვლელი ტექნიკაც ვერ გამოითვლის, ვერც ბეროუზის გამომთვლელი მანქანა... არა, ძმებო, არ ვიცი, რამდენი იქნება (ღვინო მოვსვი), არ ვიცი, ალბათ რამდენჯერმე ტრილიონ სექსტილიონი, გამრავლებული უამრავ, ურიცხვ, უთვალავ ვარდზე, რომლებსაც წმინდა ტერეზა და ის ხუმარა, საყვარელი მოხუცი ახლა ზეციდან გაყრიან თავზე... და კიდევ შრომანებზე“.

ჭამა რომ დავამთავრე, ტუჩები წითელი ბენდენით მოვიწმინდე, ჭურჭელი ზღვის მარილიან წყალში სილით გავრეცხე, გავიარ-გამოვიარე, შემდეგ გავამშრალე და შევინახე, ძველი კოვზი მარილით გაჟღენთილ ზურგჩანთაში ჩავდე, საბანში გავეხვიე და დასაძინებლად მოვემზადე – ერთი კარგი გამოძინება ნამდვილად დავიმსახურე. შუალამისას კი უცებ მეღვიძება: „რა ხდება, სად ვარ, ვინ არიან ეს გოგონები, კალათბურთს რომ თამაშობენ ჩემი ცხოვრების ძველ სახლში, ხანძარია, ვინვით? „ეს მხოლოდ მოქცევის შრიალია ჩემს სასთუმალთან, ტალღები ეპარებიან ქვიშაში გაშლილ ჩემს სანოლს. „გავხდები ნიჟარასავით ბებერი და მყარი“. ვიძინებ, მესიზმრება, რომ სუნთქვაში სამი ნაჭერი პური გავხარჯე... ო, რა საცოდავია ადამიანის გონება, ქვიშაში ჩაკარგულა მარტოსული კაცი, ღმერთი კი – მომეჩვენა, რომ ის ილიმება – ყურადღებით დაჰყურებს ზემოდან. დამესიზმრა ჩვენი ძველი სახლი ახალ ინგლისში, დამესიზმრა, რომ ჩემი ფისოები ამდევენებიან, უნდათ, რომ ჩემთან ერთად გაიარონ ათასი მილი ამერიკის ერთი ნაპირიდან მეორემდე, დედაჩემს ჯვალოს ზურგჩანთა მოუკიდებია, მამაჩემი ასდევნებია მატარებლის მირაჟს, რომელიც არსად ჩერდება, რომელსაც ვერავინ დასწევია. ნაცრისფერ გარიჟრაჟზე გამეღვიძა, ავქშუტუნდი (რადგან დავინახე, რომ ჰორიზონტი შეცვლილიყო... თითქოს სცენის მუშებმა მათ რეალურობაში ჩემს დასარწმუნებლად ნაჩქარევად დააბრუნეს დეკორაციები თავის ადგილზე); მეორე გვერდზე გადავბრუნდი და ისევ დავიძინე. „სულერთია“, – ჩამესმა სიცარიელეში ჩემი ხმა, რომელიც ასე სულის შემძვრელია სიზმარში.

წმინდა ტერეზას პატარა მანანალა პირველი იყო ღვარამის ჭეშმარიტ მანანალათაგან, რომელსაც მე გადავეყარე. მეორე ღვარამის ნომერი პირველი მანანალა აღმოჩნდა – ჯეფი რაიდერი, რომელმაც თავად გამოიგონა ეს გამოთქმა. ჯეფი რაიდერმა ბავშვობა აღმოსავლეთ ორეგონში გაატარა, ხის მორებისგან შეკრულ ქოხში, მამასთან, დედასთან და დასთან ერთად. ასე იზრდებოდა – ველური, ტყის კაცი, ფერმერი, ტყისმცველი, ნადირთა ცხოვრებითა და ინდიელთა სიბრძნით დაინტერესებული. როცა, ბოლოს და ბოლოს, კოლეჯში მოხვდა, თავდაპირველად ანთროპოლოგიის, შემდეგ კი ინდიელთა მითოლოგიის შესწავლა უნდოდა. ბოლოს ჩინური და იაპონური ისწავლა, აღმოსავლეთით დაინტერესდა და ასე აღმოაჩინა ღვარამის ნეტარი მანანალები – ჩინეთისა და იაპონიის ძენის შეშლილთა სამყო. თანაც, როგორც მოსალოდნელი იყო ჩრდილო-აღმოსავლეთში დაბადებული და გაზრდილი, იდეალიზმისკენ მიდრეკილი ბიჭისგან, პროფკავშირული სულისკვეთების ძველმოდურმა ანარქიზმმა მოხიბლა, გიტარაზე დაკვრა და ძველი სიმღერების შესრულება ისწავლა, ინდიელთა სიმღერებსაც მღეროდა, საერთოდ, ხალხურმა მუსიკამ გაიტაცა. პირველად ერთი კვირის შემდეგ შეეხვდი ქუჩაში, სან-ფრანცისკოში (სადაც სანტა-ბარბარადან ავტოსტოპით ჩავედი. გზად მიმავალი ავტომობილი გავაჩერე, რომელმაც ელვის სისწრაფით გაიარა სან-ფრანცისკომ-

დე დარჩენილი გზა. საჭესთან – არ დაიჯერებთ – ქერათმიანი, ლამაზი და საყვარელი გოგო იჯდა თეთრ, უბრეტელო საცურაო კოსტუმში, ფეხშიშველი, კოჭზე ოქროს სამაჯურით, ბოლო მოდელის მანქანა ჰყავდა – დარიჩინისფერ-წითელი „ლინკოლნ-მერკური“. ქალაქამდე შეუსვენებლად რომ ევლო, გოგო ბენზედრინს ითხოვდა. როცა ვუთხარი, რომ ზურგჩანთაში მართლაც მეგდო რაღაც ისეთი, რაც მას დააინტერესებდა, შესძახა: „გაგიჟება შეიძლება!“. როცა ჯეფი დავინახე, თავისი სასაცილო, მთამსვლელის დიდი ნაბიჯებით მიაბოტებდა, წიგნებით, კბილის ჯაგრისებით და ათასი საჭირო წვრილმანით გატენილი ზურგჩანთა მოეკიდებინა. ეს პატარა, მსუბუქი ზურგჩანთა იყო, რომლითაც ჯეფი ქალაქში გამოდიოდა. ნამდვილი, დიდი ზურგჩანთაც ჰქონდა, რომელშიც ყველაფერი ეტეოდა – საძილე ტომარა, პონჩო, სამგზავრო კარდალა და ჭურჭელი. თხასავით წვერს ატარებდა, ოდნავ განზე გაზიდული მწვანე თვალები მის სახეს აღმოსავლურ იერს აძლევდა... აღმოსავლურს, და არა ბოჰემურს. ჯეფის არაფერი ჰქონდა საერთო ბოჰემასთან (ხელოვნების გარშემო დამშეული ტურებივით მონრიალე უსაქმურებთან), დაკუნთული, გარუჯული, ენერგიული, გულლია, ყველასადმი მეგობრული და კეთილგანწყობილი, ქუჩაში ყველა მანანწალას ესალმებოდა, ყველა შეკითხვას დაუყოვნებლივ პასუხობდა, დიდი დაფიქრების გარეშე, მხიარულად და მახვილგონივრულად.

– რეი სმიტი სად გაიცანი? – ჰკითხა ვილაცამ, როცა ადგილობრივი პოეტებისა და მანანწალების საყვარელ ბარ „ფლეისში“ შევედით.

– მე ჩემს ბოდჰისატებს ყოველთვის ქუჩაში ვპოულობ! – შესძახა და ლუდი შეუკვეთა.

დაუეინყარი ღამე იწყებოდა, შეიძლება ითქვას, ისტორიული. იმ საღამოს ქალაქში პოეზიის საღამო იმართებოდა. ჯეფი და სხვა პოეტები (ჯეფი ხომ პოეტიც იყო, ჩინურ და იაპონურ პოეზიას თარგმნიდა) „გალერი სიქსში“ დეკლამირებისთვის ემზადებოდნენ – საკუთარი ლექსები უნდა წაეკითხათ. ბარში „გასახურებლად“ შეიკ-

რიბნენ. შეკრებილებს გადავხედე – ზოგი იჯდა, ზოგი ფეხზე იდგა. მივხვდი, რომ მათ შორის მხოლოდ ჯეფი არ ჰგავდა პოეტს, თუმცა კი დიდებული პოეტი იყო. შეკრებილთა შორის იყვნენ თმაგანწილი უსაქმური ინტელექტუალები ძვლისჩარჩოიანი სათვალეებით, როგორც ალვა გოლდბუკი, აიკ ო'შეის მსგავსი ნაზი, ფერმკრთალი და სანდომიანი პოეტები, კეთილშობილი, უცხო იერის, რენესანსის ეპოქის გარეგნობის იტალიელები, როგორც ფრენსის დაპავია (დაპავია ახალგაზრდა პასტორს ჰგავდა), რეინოლდ კაკოუტესივით ბებერი და დაღლილი ანარქისტები, აბურძგნილი ჯაგრიტ თავზე და ბაფთით ყელზე, უორენ კოფლინივით უწყინარი, მსუქანი, სათვალისანი ჩუმჩუმელები და სხვა იმედის მომცემი პოეტები, სხვადასხვაგვარად ჩაცმულები, გაქექილიდაყვებიან ველვეტის პიჯაკებში, დაღრეცილ ფეხსაცმელებში გამოწყობილები, ჯიბებიდან ამოჩრდილი წიგნებით. ჯეფის კი მუშის ტანსაცმელი ეცვა, მეორადი ტანსაცმლის მაღაზიაში შეძენილი. მთაში ლაშქრობებისას, კოცონთან ჯდომისა და სანაპიროს გასწვრივ ავტოსტოპით მგზავრობისას ჩასაცმელ ტანსაცმელს ჯეფი მეორადი საქონლისა და ნახმარი ნივთების მაღაზიებში ყიდულობდა. თავის „ქალაქურ“ პატარა ზურგჩანთაში სასაცილო მწვანე ალპური ქუდიც ედო. ქუდს მთის ძირას იხურავდა, სანამ ყიჟინას დასცემდა და რამდენიმე ათასი ფუტის სიმაღლეზე ასვლას დაიწყებდა. ალპინისტის იტალიური ფეხსაცმელი ეცვა, რომლითაც დიდად ხარობდა და ამაყობდა და ტყისმცველივით დააბოტებდა ნახერხმოყრილ იატაკზე. ბრგე და ახოვანი არ ეთქმოდა, ხუთი ფუტისა და შვიდი დუიმის სიმაღლისა იქნებოდა, თუმცა ამტანი, სწრაფი და ღონიერი იყო. სახით გაყინულ მწუხარე ნილაბს ემსგავსებოდა, რომ არა ძველი ჩინეთის ბრძენივით მშვიდად მოცინარი თვალები. მოკლე, თხასავით წვერიც სირბილეს სძენდა მისი სახის უხეშ ნაკვთებს. კბილები გაყვითლებული ჰქონდა, რადგან მის უღრან ბავშვობაში კბილების მოვლას სათანადო ყურადღება არ ექცეოდა. თუმცა ჯეფის გაყვითლებულ კბილებს ვერავინ ამჩნევდა, როცა ის ყურებადმდე ილიმოდა ან, ვილაცის ხუმრობით გამხიარულებული, ხარხარებდა. ზოგჯერ გაყურდებოდა

და მწუხარე სახით გულისყურით დააჩერდებოდა იატაკს, თითქოს მზერით ფიცრებს აშალაშინებდა, შემდეგ კი ისევ გამხიარულდებოდა. ჩემს მიმართ სიმპათიით განწყობილი, დიდად დააინტერესა ჩემმა მონათხრობმა წმინდა ტერეზას პატარა მანანალაზე, ავტოსტოპითა და სატვირთო ვაგონებით მოგზაურობაზე, ტყე-ლრეში ხეტიალზე. მყისვე შემრაცხა ჭეშმარიტ ბოდჰისატვად და „დიადი ბრძენის“, იგივე „სიბრძნის დიდი ანგელოზის“ ხარისხი მომანიჭა – თქვა, რომ მე ვამშვენებ სამყაროს ჩემი გულახდილობით. გარდა ამისა, აღმოჩნდა, რომ მისი საყვარელი ბუდისტი წმინდანიც ავალოკიტეშვარა – იაპონურად თერთმეტთავიანი კანონი – იყო. ჯეფი შესანიშნავად იცნობდა მაჰაიანურ, ჰინაიანურ და იაპონურ ბუდიზმს, ბირმულსაც კი, და კარგად იყო გათვითცნობიერებული მათ ყველა დეტალსა და თავისებურებაში. მაშინვე ვუთხარი, რომ ფეხებზე მკიდია მითოლოგია, ბუდიზმის ეროვნული კოლორიტები და სახელწოდებები, რომ შაკიამუნის ოთხი დიადი ჭეშმარიტებიდან მხოლოდ პირველი მაინტერესებს, რომლის თანახმადაც „ცხოვრება არის ტანჯვა“... და კიდევ მესამე, რომელიც ამბობს, რომ „ტანჯვის დათრგუნვა შესაძლებელია“, თუმცა მაშინ ამის დიდად არ მჯეროდა (რადგან ჯერ არ მქონდა შესმენილი ჭეშმარიტება ლანკავატარას ნერილიდან, რომელიც გვეუბნება, რომ სამყაროში არაფერი არსებობს თავად ცნობიერების გარდა, ამიტომ ყველაფერი შესაძლებელია, თუნდაც ტანჯვის დათრგუნვა). უწყინარი და ჩასუქებული უორენ კოფლინი – პოეტური სუბსტანცია, რომელიც ას ოთხმოც ფუნტს იწონიდა, სწორედ ის სათვალისი ტიპი, რომელზეც ზემოთ მოგახსენეთ, ჯეფის მეგობარი იყო. ჯეფის თქმით (ყურში ჩუმად ჩამჩურჩულა), კოფლინი ბევრად უფრო მაგარი იყო, ვიდრე ერთი შეხედვით ჩანდა.

– ვინ არის?

– ჩემი საუკეთესო მეგობარია. ჯერ კიდევ ორეგონში დავმეგობრდით, ძველი მეგობრები ვართ, საუკუნეა ერთმანეთს ვიცნობთ. თავიდან გონებაჩლუნგი გეგონება, მაგრამ ფხიზლად იყავი, ზოგჯერ ისეთ რამეს იტყვის, შეიძლება ჭკუიდან შეიშალო.

– რატომ?

– ალბათ დიადი იდუმალი ბოდჰისატვაა, ან ასაგნას, მაჰაიანას დიდი ოსტატის, რეინკარნაცია.

– მე ვინ ვარ?

– არ ვიცი, იქნებ თხა ხარ.

– თხა?

– ან ცხვირტალახა.

– ცხვირტალახა რას ნიშნავს?

– ცხვირტალახა ნიშნავს ტალახით ცხვირმოთხუპნულს. რას იტყოდი, ვინმესთვის რომ გეკითხა, ცოცხლობს თუ არა ძაღლში ბუდა, მას კი ყფით ეპასუხა?

– ვიტყოდი, რომ ეს სისულელეა, ანუ ძენ-ბუდიზმი. – ჯეფი ნირნამხდარი ჩანდა. – მისმინე, ჯეფი, მე ხომ ძენ-ბუდისტი არ ვარ, მე ნამდვილი ბუდისტი ვარ, ძველმოდური მეოცნებე, გვიანი მაჰაიანიზმის მშობარა ჰინაიანელი. – ასე გაგრძელდა მთელი საღამო. ვამტკიცებდი, რომ ძენ-ბუდიზმი ცდილობს ჩიხში შეიყვანოს გონება და საგანთა არსის ილუზორულობა აჩვენოს, სიკეთე კი განზე რჩება.

– ეს კი სიმდაბლეა, – ვაგრძელებდი აღშფოთებული, – ძენ-ბუდიზმის მასწავლებლები ყმანვილებს ტალახში ათრევენ მხოლოდ იმიტომ, რომ ეს ბედოვლათები ვერაფერს უგებენ მათ სულელურ თავსატეხს, სიტყვებით თამაშს.

– მხოლოდ იმიტომ, რომ მიახვედრონ: ტალახი სიტყვებზე უპირატესია, ძმაო! – ამბობდა ჯეფი. მე ვერ შევძლებ, თუმცა კი შევეცდები, ზუსტად გადმოგცეთ მისი იმ პასუხების, რეპლიკებისა და მახვილგონივრული კალამბურების მთელი ბრწყინვალეობა, ნამითაც რომ არ მაძლევდა მოდუნების საშუალებას, საბოლოოდ კი თავში – ჩემს კრისტალურ გონებაში – რალაც ისეთი ჩამიჭედდა, რამაც მაიძულა შემეცვალა ჩემი გეგმები.

ასე იყო თუ ისე, პოეტების აყაყანებულ რაზმს „გალერი სიქსში“ გავყევი, სადაც პოეზიის საღამო უნდა გამართულიყო – საღამო, რომელზეც ბევრი რამ მოხდა... და თან კალიფორნიული

პოეტური რენესანსიც დაიბადა. ყველანი იქ იყვნენ. გიჟური ღამე იყო. უცებ მოვისაზრე, რა სჭირდებოდა იქ შეკრებილ უსიცოცხლო პუბლიკას გასამხიარულებლად და ღვინის მოსატანად წავედი. სამი გალონი მოვიტანე – კალიფორნიაში ჩამოსხმული ბურგუნდიულის სამი დიდი ბოთლი. ბოთლები ხელიდან ხელში გადადიოდა და თერთმეტი საათისთვის, როცა მთვრალმა ალვა გოლდბუკმა ხელები გაშალა და თავისი პოემის – პოემას „გოდება“ ერქვა – კითხვა, უფრო სწორად კი, წამოძახება დაიწყო, პუბლიკა თავანყვეტილი ყვიროდა, როგორც ჯაზურ ჯემ სეიშენზე: „მიდი! მიდი!“ ხოლო რეინოლდ კაკოუტესი, ფრისკოს პოეტური თავყრილობების მამამთავარი, აღფრთოვანებული ტიროდა და ცრემლებს ინმენდდა. ჯეფი თავის შესანიშნავ ლექსს კითხულობდა – კოიოტზე, დაბლობში მცხოვრები ჩრდილოამერიკელი ინდიელების ღმერთზე (მე ასე მომესმა), შეიძლება ვცდები, მაგრამ ის მაინც შემიძლია დაბეჯითებით ვთქვა, რომ ლექსში ამერიკის ჩრდილო-დასავლეთში მცხოვრები ინდიელების ღმერთ კვაკოუტლზე და რალაც ასეთებზე ნამდვილად იყო ნათქვამი. „შეგეცით! – ჩაილილინა კოიოტმა და გაძუნძულდა!“ – უკითხავდა ჯეფი დახვეწილ საზოგადოებას. პუბლიკა ბედნიერებისგან ღმუოდა, რა სინატიფეა, „შეგეცით“ უხამსი სიტყვაა, მაგრამ რა სუფთად და ამაღლებულად გამოითქმის, ლექსში ნაზი და ლირიული სტრიქონებიც იყო, მაგალითად დათევებზე, რომლებიც ტყეში კენკრას ქაშენ – იგრძნობოდა ცხოველებისადმი სიყვარული... ხოლო ღრმა და იდუმალ სტრიქონებში მონღოლეთის გზაზე მიმავალ ხარებზე, აღმოსავლური ლიტერატურის ღრმა ცოდნა ჩანდა, იმდენად ღრმა, რომ ჩუან ცუნის გავლენაც კი იგრძნობოდა – დიდი ჩინელი ბერის, რომელმაც ჩინეთი, ტიბეტი, ლანჩჟოუ, კაშგარი და მონღოლეთი მოიარა ჯოხით ხელში... ჯეფი კითხვას აგრძელებდა. შემდეგ სტრიქონებში კოიოტმა ტკბილეული მოიტანა. ეს სასაცილო იყო, მაგრამ მდაბიურად ჟღერდა. ხოლო სტრიქონებში იმის შესახებ, როგორ არიან გარეუბნის მცხოვრებლები გამომწყვდეულნი ელექტროხერხით მოჭრილი საბრალო ხეებისგან (ჯეფი ხომ ოდესღაც ტყისმცველი იყო) ნაშენ სასტუმრო ოთახებში, ჯეფიმ თავისი

ანარქისტული შეხედულება გამოავლინა. ის თვლიდა, რომ ამერიკელებმა ვერ შეიგრძნეს სიცოცხლის ხიბლი. ჯეფის უხეში, მჟღერი, მე ვიტყოდი, მტკიცე და გაბედული ხმა ჰქონდა, როგორც ძველი დროის ამერიკელ გმირებს და ორატორებს. იყო მასში რალაც ისეთი, რაც მხიბლავდა და რაც არ ჰქონდათ სხვა პოეტებს – გულახდილობა, ძალა და იმედი. ისინი ან ზედმეტად დახვეწილი ესთეტიები იყვნენ, ან ზედმეტად ისტერიულები და ცინიკურები იმისთვის, რომ რამის იმედი ჰქონოდათ, ან ზედმეტად აბსტრაქტულ-კამერულები; ზოგი პოლიტიკაზე გიჟდებოდა, ზოგი კი, კოფლინის მსგავსად, იმდენად რთული იყო, რომ ვერაფერს გაუგებდი (ჩასუქებული კოფლინი რალაც „განუმარტავ პროცესებზე“ ლაპარაკობდა, მაგრამ როცა თქვა, რომ ზეშთაგონება – ყოველი ადამიანის პირადი ბედია, მასში ისეთივე ძლიერი ბუდისტური, იდეალისტური განცდა ამოვიკითხე, როგორიც ჯეფიში. სწორედ ეს განცდა აერთიანებდა უწყინარ კოფლინსა და ჯეფის ჯერ კიდევ კოლეჯში სწავლის დროიდან ისევე, როგორც მე და ალვას აღმოსავლეთ სანაპიროზე, და კიდევ სხვებს – ნაკლებად შემოიღებდა და აპოკალიპტურებს, მაგრამ არც უფრო გულმონწყალებსა და გულისხმიერებს).

გალერეაში ხალხმრავლობა იყო. პუბლიკა ცდილობდა, არაფერი გამორჩენოდა ამ არნახული პოეტური სანახაობიდან. მეც იქვე დავბორიალებდი, სცენას არ ვუყურებდი და შეკრებილებს სასმელს ვთავაზობდი – პირდაპირ ბოთლიდან. დროდადრო ჩემს ადგილზე ვბრუნდებოდი, სცენის მარჯვენა მხარეს, გამომსვლელებს ვამხნევებდი, კვერს ვუკრავდი, ზოგჯერ რამეს შევძახებდი და ვრცელ კომენტარსაც წამოვისროდი, რაც ჩემგან არავის მოუთხოვია, მაგრამ საერთო მხიარულებაში არც არავის აუკრძალავს. შესანიშნავი საღამო გამოვიდა. ფაქიზი დაპავია სიფრიფანა, ნახევრადგამჭვირვალე ქალაღის ფურცლებს აშრილებდა, გრძელი თეთრი თითებით ასწორებდა, თავისი გარდაცვლილი მეგობრის, ალტმანის ლექსებს კითხულობდა. ალტმანმა ჩიუაუაში ზედმეტი პეიოტი შეჭამა (ან იქნებ პოლიომიელიტისგან გარდაიცვალა, ორში ერთი – პეიოტი ან პოლიომიელიტი). დაპავიას თავისი არაფერი

წაუკითხავს – ესეც ერთგვარი ამაღელვებელი ელევია იყო, და-
ლუპული ახალგაზრდა პოეტის მოსაგონარი. ამაზე მეშვიდე თავის
სერვანტესსაც კი წამოსცვივდებოდა ცრემლები. თან ისეთი ნაზი,
დაყენებული ინგლისური ხმით კითხულობდა, რომ შინაგანი ხარ-
ხარისგან მეც წამომცვივდა ცრემლები. მაგრამ შემდეგ ფრენსისი
ახლოს გავიცანი და მომეწონა.

როზი ბიუკანანიც იქ იყო, გამხდარი, სიმპათიური, მოკლედ
შეჭრილი წითელი თმით. კარგი გოგო იყო, სანაპიროზე ყველას იც-
ნობდა, ყველასთან მეგობრობდა, მხატვრებისთვის პოზირებდა და
თვითონაც წერდა რაღაცებს. იმ საღამოს კი ალგზნებისგან სისხლი
უღუღდა – ჩემს ძმაკაც კოდისთან რომანი ჰქონდა გაჩაღებული.

– ეი, როზი, როგორ ხარ? – დავუძახე მე.

როზიმ ბოთლიდან დიდი ყლუპი მოსვა და თვალები შემომა-
ნათა. კოდი უკან ედგა და ორივე ხელი მისთვის წელზე მოეხვია.
გამოსვლებს შორის რეინოლდ კაკოუტესი, ძველ, გაქეპილ პიჯაკში
გამოწყობილი, ყელზე ბაფთით, გამოხტებოდა სცენაზე და მოკლე,
მხიარულ სიტყვას წარმოთქვამდა, სასაცილო, ყალბი ხმით წარუდ-
გენდა პუბლიკას მომდევნო გამომსვლელ პოეტს. მაგრამ, როგორც
უკვე ვთქვი, თორმეტის ნახევრისთვის, როცა ყველა ლექსი წა-
კითხული იყო და გალერეის ალგზნებული, აღელვებული პუბლიკა
მსჯელობდა, რა მოხდა იმ საღამოს და საით მიდის ამერიკული
პოეზია, აცრემლებული კაკოუტესი ცხვირსახოცით იმმენდდა თვა-
ლებს. შემდეგ ყველა ერთად – კაკოუტესიც, მეც და პოეტებიც
– რამდენიმე მანქანაში ჩავეტენეთ და ჩაინათაუნისკენ დავგაზეთ.
შუალამისას ზღაპრული ნადიმი გავმართეთ სან-ფრანცისკოს ერ-
თ-ერთ ყველაზე მხიარულ რესტორანში, ჩხირებით ვჭამდით და
ხმამაღლა ვსაუბრობდით. აღმოჩნდა, რომ ჯეფის საყვარელი რეს-
ტორანი ყოფილა – „ნამ-იუნ“. ჯეფიმ ამიხსნა, რა უნდა შემეკვთა
და როგორ უნდა მეჭამა ჩხირებით, მომიყვა ანეკდოტები ძენით
შეპყრობილ აღმოსავლელ შეშლილებზე. ბოლოს კი იმდენად გავ-
მხიარულდი (მაგიდაზე ბოთლით ღვინო გვედგა), რომ სამზარეუ-
ლოს კართან მივედი და ბებერ მზარეულს ვკითხე: